

IMPROVING FOREST LAW ENFORCEMENT AND GOVERNANCE
IN THE EUROPEAN NEIGHBORHOOD POLICY
EAST COUNTRIES AND RUSSIA

Пропозиції
з удосконалення законодавства
щодо забезпечення законності походження деревини в
процесі її обігу в Україні:
Частина I. Формування основних положень проекту
регуляторного акту
Частина II. Аналіз сучасного стану та пропозиції з
формування державної системи забезпечення
законності походження деревини в процесі її обігу в
Україні

*Аналітичний звіт,
підготовлений консультантом
В.Ф. Сторожуком*

ЗМІСТ

1. Пропозиції до укладання проекту закону «Про забезпечення законності походження деревини та виробів з неї».....	4
1. Аналіз сучасного стану забезпечення законності походження деревини – Єдина державна система електронного обліку деревини (ЄДСЕОД).....	11
1.1. Проблема, для вирішення якої створюється ЄДСЕОД.....	11
1.2. Сфера застосування та групи товарів	11
1.3. Об'єкти та суб'єкти впровадження системи.....	11
1.4. Елементи системи.....	11
1.5. Очікувані результати	12
1.6. Фінансове забезпечення.....	12
2.1. Проблема, на вирішення якої спрямована система.....	13
2.2. Сфера застосування та групи товарів	13
2.3. Об'єкти та суб'єкти впровадження системи.....	13
2.4. Елементи системи.....	13
2.4.1. Гарантії законності походження деревини.....	13
2.4.2. Заходи з дотримання належної обачності при обігу деревини.....	14
2.4.3. Державна система реєстрації договорів купівлі-продажу деревини	14
2.4.4. Кредитна система обліку деревини на деревообробних підприємствах.....	14
2.5. Очікувані результати	14
2.6. Фінансове забезпечення.....	15
3.1. Надання гарантій законності поставниками.....	16
3.2. Контроль дотримання умов законності при перевірці транспортних засобів	17
3.3. Контроль дотримання умов законності на складі продавця	17
3.4. Класифікація продавців у разі виявлення порушення умов законності походження деревини.....	18
3.5. Відповідальність покупців за порушення при наданні гарантій законності походження деревини.....	18
3.6. Відповідальність продавців за порушення при наданні гарантій законності походження деревини.....	19
3.7. Надання гарантій законності переробниками деревини при отриманні підтвердження умов законності походження сировини.....	20
3.8. Надання гарантій законності переробниками деревини при отриманні гарантій законності походження сировини.....	20
3.9. Відповідальність за участь в обігу деревини незаконного походження	21

ВСТУП

Українське законодавство детально регламентує обіг деревини на етапі обліку лісоматеріалів необроблених та при здійсненні експортних операцій. Наприклад, Державне агентство лісових ресурсів України впроваджує єдину державну систему електронного обліку деревини¹, і з цією метою, зокрема, розробляє зміни та доповнення до чинної Інструкції з обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки². Митне законодавство для забезпечення законності походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів при експорті доповнене спеціальним законом³ та відомчими нормативними актами⁴.

Водночас задовільної регламентації обігу та обліку деревини на внутрішньому ринку поки що немає. Серед пропозицій щодо контролю походження лісоматеріалів необроблених при реалізації на внутрішній ринок розглядалися можливості введення відповідного сертифікату походження за аналогією до сертифіката про походження лісоматеріалів для здійснення експортних операцій. Розроблений проект регуляторного акта не був затверджений, ймовірно, через складнощі розробки та запровадження належної системи обліку та контролю таких сертифікатів⁵.

Звести до мінімуму ризику поставок деревини незаконного походження на експорт можна, запровадивши належні процедури контролю обігу деревини на внутрішньому ринку. Система контролю обігу деревини повинна забезпечувати можливість відстеження ланцюга поставок від місця заготівлі деревини до кінцевого споживача. Очевидно, що навіть детальна регламентація обліку деревини шляхом удосконалення паперової звітності та документообігу не дозволяє запровадити ефективні системи контролю за обігом деревини.

Сучасні системи реєстрації повідомлень, надісланих засобами мобільного зв'язку чи через Інтернет, дають змогу створювати в оперативному режимі значні інформаційні бази даних зі збереженням анонімності даних про реєстратора. Разом з тим, внесення реєстраційних даних, отриманих завдяки використанню подібної системи, до тексту договорів купівлі-продажу деревини створить необхідні передумови оперативного контролю обігу та відстеження ланцюжків поставок деревини. Завдяки використанню подібних технологій органи, що здійснюватимуть державний контроль за обігом деревини, отримають змогу оперативно виявляти порушення при підтвердженні умов чи наданні гарантій законності походження деревини.

Зараз притягнення до відповідальності за порушення в сфері обігу деревини базується на перевірці документів та процесуальному доведенні факту порушень. Обсяги штрафів визначаються залежно від виявлених об'ємів незаконної деревини. З метою диференціації відповідальності залежно від намірів скоєння правопорушень у сфері обігу деревини пропонується

---

¹ Концепція створення єдиної державної системи електронного обліку деревини. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. №1090-р

² Затверджена наказом Державного комітету лісового господарства України №205 від 19.12.2003 р.

³ Закон України №2860-IV від 08.09.2005 «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів»

⁴ Наказ Державного комітету лісового господарства України №528 від 07.09.2007 «Про затвердження форми сертифіката...»; Наказ Державного комітету лісового господарства України №529 від 07.09.2007 «Про затвердження переліку товарів...»

⁵ «Порядок видачі Сертифіката про походження лісоматеріалів необроблених при реалізації на внутрішній ринок» http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=57033&cat_id=37179&search_param=%F1%E5%F0%F2%E8%F4%B3%EA%E0%F2&searchForum=1&searchDocarch=1&searchPublishing=1

запровадити заявочну систему гарантування законності походження деревини. Розмір штрафів, що можуть бути накладені на правопорушника, в такому випадку залежатимуть від доведеної міри свідомого залучення до обігу незаконної деревини.

Збереження інформації про місце заготівлі, що є ключовим для систем перевірки законності походження деревини, часто є неможливим через знеособлення деревини в технологічному процесі виробництва або ж занадто складним і витратним для технічної реалізації. Запровадження на деревообробних підприємствах кредитної системи обліку деревини забезпечить умовне перенесення інформації про місце заготівлі на продукти переробки і дозволить проводити оперативне порівняння обсягів заготівлі та накопичених обсягів переробки деревини за окремим місцем заготівлі.

Удосконалення механізмів контролю походження деревини при її експорті, обумовлених введенням в дію Регуляції ЄС 995/2010 про заборону доступу на ринки ЄС незаконної деревини, доцільно реалізувати шляхом розширення сфери застосування сертифікатів про походження деревини. Аналіз свідчить, що для більшості товарних груп, для яких нині не потрібне отримання сертифіката про походження деревини, можна вимагати лише надання гарантій законності продавцем деревини. Видача сертифікатів походження для продукції з деревини для всіх товарних груп, що підлягатимуть контролю в системах належної добросовісності згідно з Регуляцією ЄС 995/2010, дасть змогу зібрати цілісну базу даних про загальний експорт деревини та оперативно контролювати надання експортерами гарантій законності походження деревини.

Важливим фактором, що повинен вплинути на забезпечення законності походження деревини в процесі її обігу, може стати введення законодавчої вимоги щодо підтвердження умов чи гарантування законності походження при державних закупівлях деревини. Введення жорстких санкцій за порушення умов чи гарантій законності походження деревини при державних закупівлях матиме позитивний ефект на забезпечення законності обігу деревини в країні в цілому.

Частина 1. Формування основних положень проекту регуляторного акта

1. ПРОПОЗИЦІЇ ДО УКЛАДАННЯ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ «ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ДЕРЕВИНИ ТА ВИРОБІВ З НЕЇ»

Передбачається, що цей Закон врегулює відносини, пов'язані із забезпеченням законності походження деревини та виробів з неї в процесі їх обігу в Україні.

Розділ I

Загальні положення

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

Деревина – товари групи «44: Деревина та вироби з неї» Українського класифікатора товарів зовнішньоекономічної діяльності, крім коду 4402.

Сортимент деревини – лісоматеріал встановленого призначення, що відповідає вимогам стандартів та технічних вимог.

Партія деревини складається із одного виду сортиментів, призначена для одночасного приймання чи відвантаження, перевозиться за одним транспортним документом, в одному транспортному засобі.

Обіг деревини – заготівля, зберігання, переробка та торгівля деревиною, за винятком імпорту.

Законність походження деревини – юридичний статус походження деревини вздовж ланцюга поставок і/або ланцюга виробництва.

Покупець (продавець) деревини – юридична чи фізична особа, що здійснює чи здійснила купівлю (продаж) деревини.

Пересортування деревини – штучна зміна сорту або виду сортименту деревини порівняно з початковими даними, наведеними в супровідних документах.

Деревина сертифікована – маркована спеціальним знаком відповідності деревина, що постачається продавцями, які сертифікували власні ланцюги поставок.

Стаття 2. Умови обігу деревини в Україні

Обіг деревини незаконного походження в Україні переслідуються за законом.

Деревина, походження якої не встановлене, визнається деревиною незаконного походження.

Стаття 3. Умови законності походження деревини

Деревина вважається деревиною законного походження, якщо виконується принаймні одна з вимог:

- дотримані умови законності походження деревини;
- надані гарантії законності походження деревини від продавця;
- ланцюг поставок деревини сертифікований.

Умови законності походження деревини вважаються дотриманими, якщо документи на партію цієї деревини містять такі дані:

- Торговельну назву деревини за породами;
- Кількість (в одиницях об'єму, ваги тощо) та якість (сортність) деревини;
- Місце і рік заготівлі деревини або дані лісорубного квитка;
- Повну назву та адресу постачальника (продавця) деревини.

У разі відсутності даних про місце і рік заготівлі деревини або знеособлення цих даних у процесі переробки покупець може вважати вимоги законності походження деревини задоволеними, якщо продавцем надані гарантії законності походження.

У разі поставок сертифікованої деревини вимоги законності походження вважаються задоволеними, якщо продавець у супровідних документах надає інформацію про номер відповідного сертифіката.

Розділ II

Гарантування законності походження деревини

Стаття 4. Підтвердження умов та надання гарантій законності переробниками деревини

При продажу деревини переробники мають право надавати підтвердження умов законності походження переробленої деревини, якщо ними отримані підтвердження умов законності сировини і проведені необхідні заходи, передбачені кредитною системою обліку деревини згідно зі статтею 9 цього Закону, та не відбулося знеособлення деревини в процесі її переробки.

При продажу деревини переробники мають право надавати гарантії законності походження переробленої деревини, якщо ними отримані гарантії законності на сировину і/або проведені необхідні заходи, передбачені системою належної обачності при обігу деревини згідно зі статтею 7 цього Закону, та якщо переробники вважають ризик поставок незаконної деревини достатньо низьким для надання ними гарантій законності.

Зобов'язання продавців щодо гарантій законності походження деревини вносяться до тексту договорів купівлі-продажу деревини.

Продавці, що підтверджують умови законності походження деревини або беруть на себе гарантії поставок законної деревини, несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями відповідно до статті 12 цього Закону.

Стаття 5. Закупівлі деревини для державних цілей

Закупівлі деревини, що проводяться державними підприємствами, установами та організаціями за кошти державного бюджету, незалежно від мети господарського використання придбаної деревини, вважаються закупівлями для державних цілей.

Проведення закупівель деревини для державних цілей без підтвердження умов чи надання продавцями гарантій законності походження деревини забороняється.

Стаття 6. Умови забезпечення законності походження деревини при поставках її на експорт

Експорт деревини без підтвердження умов чи надання продавцями гарантій законності походження деревини забороняється.

Сертифікати про походження деревини (лісоматеріалів) видаються на всі товари групи «44: Деревина та вироби з неї» Українського класифікатора товарів зовнішньоекономічної діяльності, за винятком коду 4402.

Для отримання сертифіката про походження деревини продавцями надаються підтвердження умов чи гарантії законності походження деревини разом із зазначенням номерів державної реєстрації договорів купівлі-продажу деревної сировини, отриманими відповідно до статті 10 цього Закону.

Розділ III

Система заходів із забезпечення законності походження деревини

Стаття 7. Заходи з дотримання належної обачності при обігу деревини

Система належної обачності, якої мають дотримуватися покупці деревини, включає:

- Право покупця вимагати від продавця підтвердження умов чи надання гарантії законності деревини із зазначенням їх у договорі купівлі-продажу;
- У разі відмови продавця від підтвердження умов чи надання гарантії законності деревини – право проводити контрольні перевірки походження деревини самостійно чи із залученням третіх сторін на виробничих потужностях покупця.

Метою проведення контрольних перевірок продавцем є встановлення ризику поставок незаконної деревини.

Результати цієї перевірки не звільняють покупців від відповідальності у разі виявлення чи доведення випадку обігу незаконної деревини.

Стаття 8. Умови проведення контролю походження деревини покупцями

При проведенні контрольних перевірок походження деревини покупці можуть брати за основу стандарти контролю ланцюгів поставок сертифікаційних схем або розробляти власні системи контролю походження.

Контролю підлягають всі продавці, що не надали покупцям підтвердження умов чи гарантії законності деревини, не рідше одного разу в рік.

Стаття 9. Кредитна система обліку деревини на деревообробних підприємствах

З метою забезпечення умов законності походження деревини на деревопереробних підприємствах, що не мають сертифікованих ланцюгів поставок деревини, вводиться кредитна система обліку деревини.

Кредитна система передбачає збереження та передачу інформації про місце заготівлі деревини:

- лісництво лісгосподарського підприємства – до введення в дію єдиної державної системи електронного обліку деревини, або
- дані лісорубного квитка (номер, коли і ким виданий) після введення в дію єдиної державної системи електронного обліку деревини.

Для запровадження кредитної системи на підприємстві ведеться книга обліку, в яку записуються обсяги деревини, що надійшли на підприємство з підтвердженням умов законності, та списуються обсяги деревини при виробництві готової продукції.

При надходженні на підприємство партії деревини в книгу обліку вноситься номер реєстрації договору в державній системі реєстрації договорів купівлі-продажу, а також місце її заготівлі та вид сортиментів відповідно до супроводжувальних документів. Накопичені запаси деревини формують кредитний залишок деревини окремо по кожному виду сортиментів за місцями заготівлі та номерами договорів.

Списання обсягів деревини з кредитного залишку в книзі обліку здійснюється з кредитного залишку окремо по кожному виду сортиментів, в довільному порядку за місцями заготівлі та номерами договорів. Інформація про місце заготівлі переноситься на отриману в результаті переробки партію деревини. У разі неможливості завдяки кредитній системі зберегти чи перенести інформацію про місце заготівлі деревини на партію деревини може бути надана гарантія продавця.

Тривалість облікового періоду, впродовж якого контролюється баланс кредитного залишку, визначається підприємством самостійно, але не може становити понад один календарний місяць. У кінці облікового періоду проводиться ревізія кредитного залишку по кожному сортименту, при цьому при веденні книги обліку заборонено списання об'єму деревини більшого, ніж знаходиться в кредитному залишку.

Розділ IV

Державна система реєстрації договорів купівлі-продажу деревини

Стаття 10. Обов'язкова реєстрація договорів купівлі-продажу деревини

Усі договори купівлі-продажу деревини повинні бути зареєстровані у державній системі реєстрації договорів.

Реєстрацію договорів здійснюють покупці деревини засобами електронного зв'язку при укладанні договору купівлі-продажу, або не пізніше терміну один день з моменту його укладання.

Інформація, що надається при реєстрації договору, повинна містити:

- Дату укладання договору купівлі-продажу;
- Торговельну назву продукції за породами;
- Об'єм деревини за кожним видом продукції;
- Наявність підтвердження умов чи гарантій законності від продавця;
- Дату закінчення дії договору купівлі-продажу.

Після реєстрації в державній системі договорам присвоюються реєстраційні номери, що надсилаються покупцям автоматично засобами електронного зв'язку. Номери договорів державної системи реєстрації мають бути вказані в договорі купівлі-продажу.

Номери договорів державної системи реєстрації повинні вказуватися в супроводжувальних документах при транспортуванні деревини.

У разі зміни умов чи терміну дії договору інформація про внесення змін має бути надана до державної системи реєстрації договорів купівлі-продажу не пізніше терміну п'яти днів із моменту внесення змін до договору у формі:

- Реєстраційний номер договору;
- Дата внесення змін до договору купівлі-продажу;
- Торговельна назва продукції за породами;
- Об'єм деревини за кожним видом продукції;
- Наявність підтвердження умов чи гарантій законності від продавця.
- Дата закінчення дії договору купівлі-продажу.

Покупці зобов'язані надати відомості про виконання умов договору до державної системи реєстрації договорів не пізніше терміну п'яти днів з моменту закінчення терміну договору.

Інформація, що надається про виконання умов договору, повинна містити:

- Реєстраційний номер договору;
- Торговельну назву продукції за породами;
- Об'єм отриманої деревини за кожним видом продукції;
- Підтвердження закінчення дії договору.

Покупці зобов'язані надати інформацію про стан виконання умов договорів, дія яких триває, станом на 31 грудня поточного року, але не пізніше терміну десяти днів з початку нового року.

Інформація про стан виконання умов діючих договорів протягом минулого року повинна містити:

- Реєстраційний номер договору;
- Торговельну назву продукції за породами;
- Об'єм отриманої деревини за кожним видом продукції;
- Підтвердження терміну дії договору.

Відповідальність за несвоєчасне надання або надання неправдивих відомостей до державної системи реєстрації договорів купівлі-продажу несуть покупці деревини відповідно до статті 12 цього Закону.

Розділ V

Державний контроль за дотриманням умов та гарантій законності при обігу деревини

Стаття 11. Відповідальність за участь в обігу деревини незаконного походження

У разі виявлення деревини незаконного походження під час проведення контрольних перевірок органами, уповноваженими до здійснення державного контролю за обігом деревини в Україні, покупці і продавці деревини класифікуються як свідомо або несвідомо залучені до обігу деревини незаконного походження, тобто такі, що вчинили правопорушення умисно або з необережності.

У разі свідомого залучення покупців (продавців) до обігу деревини незаконного походження така деревина може бути конфіскована, а покупці (продавці) втрачають право надання підтвердження умов чи гарантій законності на термін один рік та сплачують штраф:

- у розмірі п'ятикратної вартості деревини у разі скоєння правопорушення вперше;
- у розмірі семикратної вартості деревини у разі скоєння правопорушення повторно;
- у розмірі десятикратної вартості деревини в усіх наступних випадках.

У разі несвідомого залучення покупців (продавців), які не виконують заходів належної обачності, передбачених статтею 7 цього Закону, до обігу деревини незаконного походження, така деревина не конфіскується, а покупці (продавці) втрачають право надання підтвердження умов чи гарантій законності на термін шість місяців та сплачують штраф:

- у розмірі двократної вартості деревини незаконного походження у разі скоєння правопорушення вперше;
- у розмірі трикратної вартості деревини незаконного походження у разі скоєння правопорушення повторно;
- у наступних випадках – за правилами для покупців, які свідомо залучені.

У разі несвідомого залучення покупців (продавців), які виконують заходи належної обачності, передбачені статтею 7 цього Закону, до обігу деревини незаконного походження, така

деревина не конфіскується, а покупці (продавці) сплачують штраф у розмірі вартості деревини незаконного походження та втрачають право надання підтвердження умов чи гарантій законності:

- на термін один місяць у разі скоєння правопорушення вперше;
- на термін три місяці у разі скоєння правопорушення повторно;
- у наступних випадках – за правилами для покупців, які несвідомо залучені та не дотримуються заходів належної обачності.

Вартість необробленої деревини незаконного походження встановлюється відповідно до рівня цін, досягнутого при продажу аналогічних сортиментів на останньому за датою аукціоні з продажу необробленої деревини, а вартість обробленої деревини та виробів з неї – згідно з оцінками регіональних торгово-промислових палат.

Стаття 12. Відповідальність за порушення при підтвердженні умов чи гарантій законності походження деревини

У разі несвоєчасного надання відомостей до державної системи реєстрації договорів купівлі-продажу деревини, покупець визнається таким, що не дотримувався заходів належної обачності, і вважатиметься таким протягом терміну три місяці від дати встановлення порушення.

У разі надання неправдивих відомостей до державної системи реєстрації договорів купівлі-продажу деревини покупець визнається таким, що не дотримувався заходів належної обачності, і вважатиметься таким протягом терміну шість місяців від дати встановлення порушення.

У разі надання недостовірних підтверджень умов чи гарантій законності поставок деревини продавець визнається таким, що не дотримувався заходів належної обачності, і вважатиметься таким протягом терміну один календарний рік від дати встановлення порушення.

Юридичні та фізичні особи, що надали недостовірні підтвердження умов чи гарантії забезпечення законності походження при державних закупівлях деревини, не допускаються до участі в державних закупівлях деревини на термін три календарні роки від дати встановлення порушення.

У разі надання неправдивих підтверджень умов чи гарантій законності поставок деревини експортер втрачає право надавати підтвердження умов чи гарантії законності поставок на всю групу товарів 44 «Деревина та вироби з неї» на термін три календарних місяці, а за кодом товарів з деревини, походження якої визнано незаконним – на термін один календарний рік від дати встановлення порушення.

Стаття 13. Контроль дотримання умов законності походження деревини

У разі виявлення при контрольному обмірі партії деревини, що транспортується, розходження об'ємів партії понад 10% від загального об'єму, підтвердженого документально, така партія повністю визнається деревиною незаконного походження і підлягає конфіскації.

У разі встановлення при контрольному обмірі складських запасів деревини відмінності об'ємів за окремими типами сортиментів чи видами деревної продукції більш ніж на 10% від об'ємів, підтверджених документально, надлишкові об'єми деревини вважаються деревиною незаконного походження, але не конфіскуються.

У разі встановлення пересортування деревини покупцями або заниження сортності продавцями у розмірі 25% від загального розміру партії така деревина визнається деревиною незаконного походження і конфіскується, а покупці визнаються свідомо залученими до обігу деревини незаконного походження та сплачують штраф:

- у розмірі подвійної вартості деревини у разі скоєння правопорушення вперше;

- у розмірі від подвійної до п'ятикратної вартості деревини у разі скоєння правопорушення повторно;
- у наступних випадках – за правилами для покупців, які свідомо залучені.

У разі доведення пересортування деревини покупцями або зниження сортності продавцями у розмірі 10–25% від загального розміру партії така деревина може бути конфіскована, а покупці визнаються несвідомо залученими до обігу деревини незаконного походження та сплачують штраф:

- у розмірі вартості деревини у разі скоєння правопорушення вперше;
- у розмірі вартості деревини у разі скоєння правопорушення повторно;
- у наступних випадках – за правилами для покупців, які свідомо залучені.

Випадки невідповідності сортності партії деревини при перевірці завантажених транспортних засобів класифікуються як зниження сортності продавцем, в інших випадках перевіряється наявність чи відсутність пересортування.

Покупці, що здійснюють пересортування, і продавці, що занижують сортність деревини, визнаються такими, що не дотримуються заходів належної обачності.

Стаття 14. Умови відновлення статусу відповідальних продавців та покупців законної деревини

У разі втрати статусу продавця чи покупця, що дотримується заходів системи належної обачності, для повторного отримання статусу достатньо дотримуватися процедур системи належної обачності і не допустити порушень умов законності деревини протягом терміну дії покарання, накладеного за правопорушення.

Стаття 15. Органи, уповноважені до здійснення контролю законності походження при обігу деревини

Контроль за дотриманням законності походження при обігу деревини здійснюють представники державної екологічної інспекції, державної лісової охорони, органів внутрішніх справ України відповідно до покладених на них повноважень.

Частина 2. Аналіз сучасного стану та пропозиції з формування державної системи забезпечення законності походження деревини в процесі її обігу в Україні

1. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ДЕРЕВИНИ – ЄДИНА ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ОБЛІКУ ДЕРЕВИНИ (ЄДСЕОД).

1.1. ПРОБЛЕМА, для вирішення якої створюється ЄДСЕОД

Концепція створення єдиної державної системи електронного обліку деревини спрямована на «ефективне проведення моніторингу рубок, посилення контролю за охороною, захистом, використанням та відтворення деревостанів, своєчасне притягнення за порушення лісового законодавства». План заходів щодо реалізації Концепції та практика впровадження ЄДСЕОД конкретизує цілі і завдання системи: «забезпечити поштучне маркування та ведення електронного обліку *круглих лісоматеріалів*, що надходять з лісосік у місця їх складування, зберігання, переробки та відвантаження кінцевому споживачу».

1.2. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ТА ГРУПИ ТОВАРІВ

Розроблена «автоматизована система підтвердження походження деревини» має функціонувати, «зокрема, для проведення аналізу і порівняння інформаційних даних щодо якості та обсягу деревини на всіх етапах обігу». Згідно із контекстом, терміни «походження деревини» та «обіг деревини» вживаються в Концепції ЄДСЕОД для характеристики походження *лісоматеріалів необроблених* товарної групи «44: Деревина та вироби з неї» (код 4403 УКТЗЕД) та їх обігу.

1.3. ОБ'ЄКТИ ТА СУБ'ЄКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ

Остаточні заходи щодо створення єдиної державної систему електронного обліку деревини повинні бути впроваджені Держлісагенством, Мінагрополітики, Міноборони в III кварталі 2012 року. Крім того, на другому етапі створення ЄДСЕОД (2011–2012 роки) передбачається створення «електронних систем взаємодії з органами МВС, Держмитслужби, ДПА щодо контролю за обігом деревини та протидії функціонуванню тіншового ринку».

Зважаючи, що суб'єктами впровадження єдиної державної системи є лісгосподарські підприємства, що здійснюють заготівлю деревини, а регламентація обліку стосується лише обліку круглих лісоматеріалів, об'єктом ЄДСЕОД є початкова складова загального обігу деревини та виробів з неї – обіг та надходження на первинний ринок лісоматеріалів необроблених.

1.4. ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ

Передбачається, що облік круглих лісоматеріалів здійснюватиметься послідовно за електронним обліком деревини під час таксації та відведення лісосіки завдяки застосуванню автоматизованого контролю даних щодо фактичного виходу заготовленої деревини. Як концептуальний результат функціонування системи очікується застосування методів електронного контролю за переміщенням деревини, зокрема через митний кордон України.

Решта елементів електронної системи обліку деревини спрямовані на удосконалення технології створення, захисту, збереження та використання інформації про кожен заготовлений сортимент круглих лісоматеріалів у процесі обігу лісопродукції на окремому підприємстві. З метою обліку деревини при її реалізації дані мають формувати галузевий електронний реєстр.

Як складна інформаційна система ЄДСЕОД потребує витрат коштів на проектування та придбання технологічного обладнання, але не менш вартісними будуть системи контролю цілісності даних у цих системах. Ефект від використання системи може бути підтверджений лише ефективною системою зовнішнього контролю. Тому при проведенні контролю достовірності інформації, наявної в електронній системі обліку, правоохоронні органи повинні мати аналогічне комп'ютерне обладнання та можливість доступу до галузевого електронного реєстру. Наприклад, при перевірці завантажених деревиною транспортних засобів чи при контролі обліку лісопродукції на підприємстві.

Певною особливістю електронних систем автоматизації документообігу порівняно з паперовими є також завдання паралельного обліку власне засобів та допоміжних матеріалів автоматизації, зокрема, маркувальних бирок тощо.

Залишається відкритим питання використання вихідних даних ЄДСЕОД та галузевого електронного реєстру для операцій з круглими лісоматеріалами на вторинному ринку деревини. Фізичні чи юридичні особи, які в процесі своєї господарської діяльності продають чи купують деревину, не мають належних відносно дорогих технічних засобів електронного обліку і продовжуватимуть здійснювати торговельні операції на основі паперового обліку. Переробники деревини натомість мають закупити інструменти для видалення маркувальних бирок, щоб запобігти пошкодженню лісопилного обладнання, або тому що матеріал бирок є несумісним з технологічними процесами переробки.

Зрештою, при надходженні необробленої деревини в переробку відбувається знеособлення даних про сортимент, незалежно від того, була інформація в ЄДСЕОД чи на паперовій товарно-транспортній накладній або специфікації до неї.

1.5. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Очевидно, що впровадження ЄДСЕОД поліпшить стан обліку лісозаготівель та лісопиляння, дозволить удосконалити порядок ведення бухгалтерського обліку на державних лісогосподарських підприємствах.

Ріст ефективності виявлення фактів протиправних дій щодо заготівлі, постачання та реалізації деревини прямо залежить від масштабу впровадження ЄДСЕОД. Чим більше підприємств лісового сектора впровадять ЄДСЕОД, тим більшою може бути загальна ефективність виявлення протиправних дій при обігу необробленої деревини.

Відсутність належного технологічного обладнання у правоохоронних органів унеможливує проведення перехресних перевірок походження деревини. За відсутності належних засобів контролю для обігу маркованої незаконної деревини залишаються такі ж можливості, як і для обігу немаркованої незаконної деревини.

1.6. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Фінансове забезпечення впровадження ЄДСЕОД передбачається переважно за рахунок власних коштів лісогосподарських підприємств, тобто залежить від економічного стану окремих підприємств. Як наслідок – система електронного обліку деревини стане єдиною і запрацює на державному рівні тільки тоді, коли всі державні підприємства будуть спроможні її запровадити. До того часу спільно існуватимуть дві системи обліку – часткова електронна і часткова паперова – обидві законні.

2. Пропозиції з формування державної системи забезпечення законності походження деревини (ДСЗЛПД) в процесі її обігу в Україні

2.1. ПРОБЛЕМА, НА ВИРІШЕННЯ ЯКОЇ СПРЯМОВАНА СИСТЕМА

Практичне визначення законності походження деревини є критично важливим для виявлення незаконної деревини та відокремлення її від законної в процесі обігу. Визначення законності походження деревини в законодавстві України дозволить сформувати загальну політику забезпечення законності та механізми контролю такої політики з боку держави, а компаніям, господарська діяльність яких пов'язана з обігом деревини, здійснювати необхідні заходи для попередження використання незаконно заготовлених лісоматеріалів чи продукції із незаконно заготовленої деревини.

2.2. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ТА ГРУПИ ТОВАРІВ

Вимоги ДСЗЛПД поширюються на юридичних та фізичних осіб усіх форм власності, які здійснюють господарську діяльність з переробки деревини на території України або є сторонами торгівельних відносин з купівлі-продажу деревини та виробів з неї. Суть системи забезпечення законності полягає у підтвердженні продавцями умов чи наданні гарантій законності походження та їх контролю в державній системі купівлі-продажу деревини.

Основними регулятивними факторами, що стимулюють забезпечення законності походження деревини, є обов'язкове надання гарантій законності походження деревини при державних закупівлях деревини та її експорті.

Підтвердження умов чи надання гарантій законності здійснюється завдяки здійсненню заходів із дотримання належної обачності та запровадженню кредитної системи обліку деревини на деревообробних підприємствах.

Державна система забезпечення законності походження охоплює всю номенклатуру товарів товарної групи «44: Деревина та вироби з неї».

2.3. ОБ'ЄКТИ ТА СУБ'ЄКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ

Об'єктом ДСЗЛПД є всі операції, пов'язані з обігом деревини на ринку. Надання гарантій законності визначено обов'язковою складовою державної системи реєстрації договорів купівлі-продажу деревини. З метою збереження інформації про походження деревини в процесі переробки на деревообробних підприємствах запроваджується кредитна система обліку деревини. З метою запобігання купівлі та використання незаконної деревини покупці зобов'язані дотримуватися заходів системи належної обачності.

Суб'єктами ДСЗЛПД є учасники ринку деревини: всі продавці та покупці, що використовують деревину у процесі власної господарської діяльності – переробники деревини – або купують деревину з метою наступного перепродажу – трейдери деревини.

2.4. ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ

2.4.1. ГАРАНТІЇ ЗАКОННОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ДЕРЕВИНИ

Забезпечення належного державного контролю ланцюгів поставок деревини вимагає витрат коштів на розробку нормативних процедур та механізмів контролю, а надалі їх впровадження уповноваженим органом через підпорядковані організації. Забезпечити тотальний контроль ланцюгів поставок не видається можливим практично. На противагу механізму проведенню контролю обліку деревини в технологічному ланцюжку обробки чи обороту на ринку пропонується ввести механізм добровільного надання продавцями деревини гарантій із наступним

здійсненням державного контролю за дотриманням наданих гарантій. За достовірність наданих гарантій продавці несуть відповідальність перед законом.

2.4.2. Заходи з дотримання належної обачності при обігу деревини

Покупці деревини у разі відмови продавців від надання гарантій законності мають виконувати заходи з дотримання належної обачності. Дотримання цих заходів не звільняє покупця від відповідальності у разі доведення використання в обігу незаконної деревини, однак впливає на міру покарання, що може бути застосована.

Впровадження системи заходів належної обачності передбачає встановлення відповідальності продавця залежно від ступеня залучення до протиправної діяльності, подібно до системи належної обачності закону Лейсі (США). На відміну від систем належної добросовісності країн ЄС, не передбачається розробка зразків системи та діяльність моніторингових організацій.

2.4.3. Державна система реєстрації договорів купівлі-продажу деревини

З метою здійснення контролю за виконанням зобов'язань продавців щодо надання гарантій при купівлі-продажу деревини необхідно створити загальнодержавну систему реєстрації договорів. Для запобігання випадкам недобросовісної конкуренції система повинна бути анонімною. Інформація про реєстрацію в державній системі вноситься в оригінали договорів. Після створення подібної системи контроль надання гарантій законності відстежується в ланцюгу поставок від покупця до продавця.

Вимоги доступності та анонімності для користувачів можливо реалізувати на основі використання систем реєстрації sms-повідомлень засобами мобільного зв'язку.

2.4.4. Кредитна система обліку деревини на деревообробних підприємствах

У разі збереження інформації про місце заготівлі деревини в процесі її переробки з'являється можливість проконтролювати відповідність породних та якісних показників використаної деревної сировини даним, отриманим із місць заготівлі. До широкомасштабного введення в дію державної системи електронного обліку доцільно зберігати інформацію про укрупнені об'єкти – лісництва, а в подальшому – інформацію з лісорубних квитків про лісосіки.

Під час проведення перевірки підприємства з метою контролю законності деревини, що надходить на переробку, або під час оформлення сертифікатів походження деревини для здійснення експортних операцій з деревиною наявність інформації про місце заготівлі дозволяє оперативно порівнювати її з раніше накопиченою інформацією про обсяги використання деревини з цього місця заготівлі.

Суть кредитної системи обліку деревини полягає у веденні обліку поставок деревини та її списанні за місцями поставок. Для використання такої системи підприємство визначає тривалість облікового періоду та перевідні коефіцієнти. Приймавши протягом облікового періоду певний «кредитний» обсяг сировини з відомої кількості місць заготівлі, в процесі її переробки підприємство розраховує кількість сировини, на яку переносить інформацію про ці місця заготівель. Управління «кредитним залишком» деревини по кожному місцю заготівлі не пов'язане з фізичною переробкою отриманої деревини, а лише відображає стан перенесення інформації про місця заготівлі із сировини на продукцію на початок та кінець облікового періоду.

2.5. Очікувані результати

Закон визначає нормативні механізми надання та збереження умов законності походження деревини, які зобов'язують учасників ринку деревини забезпечувати законність деревини в процесі її обігу. Закон впливає на поведінку продавців та покупців деревини, оскільки

диференціює відповідальність продавців деревини залежно від правдивості наданих гарантій законності деревини та класифікує покупців деревини залежно від здійснення заходів належної обачності.

Ключовою складовою закону, без якої його впровадження не може бути ефективним, є розробка та функціонування державної системи реєстрації договорів купівлі-продажу деревини. Попри анонімність зареєстрованих договорів, система дозволяє встановити збереження умов законності вздовж ланцюжків поставок та в процесі переробки деревини.

2.6. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Єдиною фінансовою складовою, що потребує витрат бюджетних коштів, є створення та підтримка державної системи реєстрації договорів купівлі-продажу деревини на основі автоматизованої системи прийому-розсилки електронних повідомлень.

3. Основні положення проекту закону «Про забезпечення законності походження деревини та виробів з неї» в таблицях та схемах

3.1. НАДАННЯ ГАРАНТІЙ ЗАКОННОСТІ ПОСТАВНИКАМИ

Код УКТ ЗЕД	Назва групи товарів	Назва товару	Од. вим.	Сировина	Гарантії законності	
					сировини	продукції
4401	Деревина паливна	Дрова колоті	м ³			М
		Дрова паливні	м ³			М
		Технічна сировина	м ³			М
4403	Лісоматеріали необроблені	Баланси	м ³			М
		Пиловник	м ³			М
		Стовпи	м ³			М
4404	Деревина бондарна	Кілля	м ³			М
		Шпали дерев'яні	м ³	Пиловник	М	М
		4407	Лісоматеріали оброблені	Заготовки колоті	м ³	Пиловник
Заготовки пиляні	м ³	Пиловник		М	М	
Заготовки пиляні	м ²	Пиловник		М	Г	
Ламель	м ³	Пиловник		М	Г	
Ламель	м ²	Пиловник		М	Г	
Паркет	м ²	Пиловник		М	Г	
		Заготовки пиляні		М/Г	Г	
Пиломатеріали	м ³	Пиловник		М	М	
Пиломатеріали	м ²	Пиловник		М	Г	
4408	Листи для облицювання	Ламель	м ³	Пиловник	М	Г
		Ламель	м ²	Пиловник	М	Г
		Шпон	м ³	Пиловник	М	Г
		Шпон	м ²	Пиловник	М	Г
4409	Пилопродукція з деревини	Пиломатеріали профільовані	м ³	Пиловник	М	М
				Пиломатеріали	М	М
			м ²	Пиловник	М	Г
				Пиломатеріали	М/Г	Г
4410	Плити деревно-стружкові	ДСП	м ³	Технічна сировина	М	Г
			м ²	Технічна сировина	М	Г
4411	Плити деревно-волокнисті	ДВП	м ²	Технічна сировина	М	Г
4412	Фанера клеєна	Фанера	м ³	Шпон	Г	Г
			м ²	Шпон	Г	Г
4413	Деревина пресована	Лижна заготовка	м ³		М	М
4415	Ящики, піддони	Піддони	шт.	Пиломатеріали	М/Г	Г
		Тара	шт.	Пиломатеріали	М/Г	Г
4418	Вироби столярні	Брус клеєний	м ³	Пиломатеріали	М	Г
			м ²	Пиломатеріали	М/Г	Г

Код УКТ ЗЕД	Назва групи товарів	Назва товару	Од. вим.	Сировина	Гарантії законності	
					сировини	продукції
		Щит клеєний	м ³	Пиломатеріали	М	Г
			м ²	Пиломатеріали	М/Г	Г
		Щитовий паркет	м ²	Паркет	Г	Г
		Паркетна дошка	м ²	Паркет	Г	Г
		Столярні вироби	м ²	Пиломатеріали	М/Г	Г

Ведення записів кредитної системи обліку залежить від форми надання гарантій законності: за місцями заготівлі (М) ведеться облік, для гарантій законності (Г) – ні.

3.2. КОНТРОЛЬ ДОТРИМАННЯ УМОВ ЗАКОННОСТІ ПРИ ПЕРЕВІРЦІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

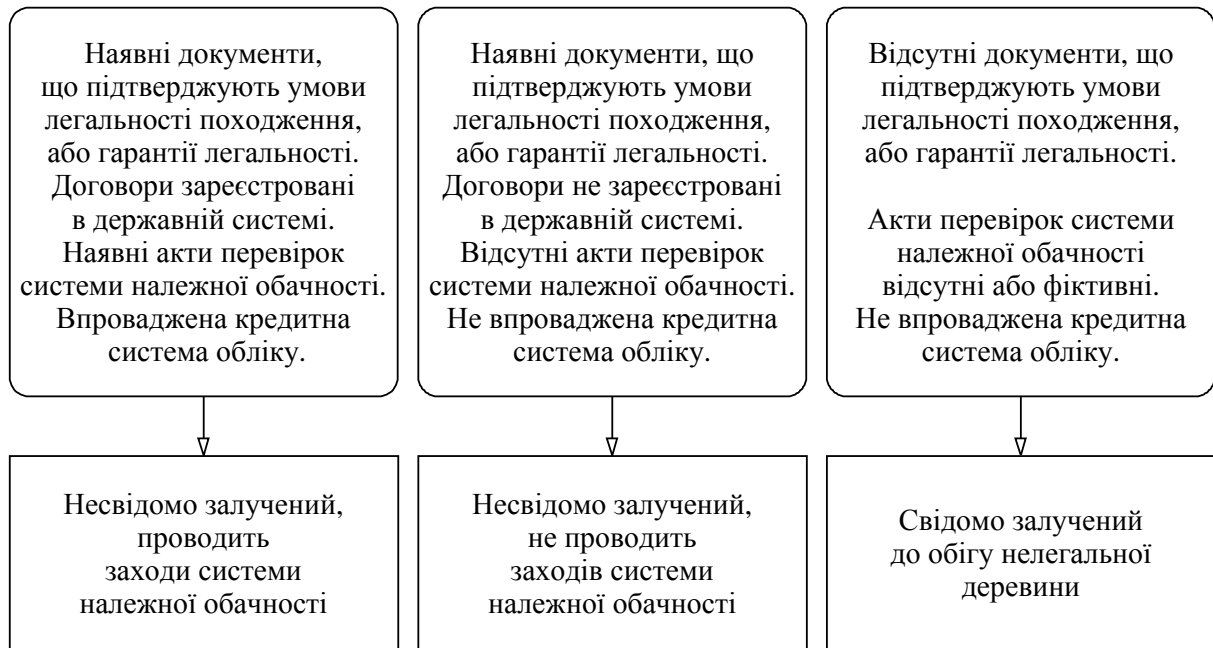
Контроль дотримання умов законності	Конфіскація незаконної деревини	Характер відповідальності та санкції до			
		продавця		покупця	
Різниця більше 10% за об'ємом (числом сортиментів)	конфіскується вся партія			свідомо залучений	
Різниця менше 10% за об'ємом	надлишок конфіскується			не виконує заходів	доведено свідомо
Різниця більше 25% за сортністю	може конфіскуватися вся партія	свідомо залучений		не виконує заходів	доведено свідомо
Різниця 10–25% за сортністю	не конфіскується	не виконує заходів		не виконує заходів	
Різниця менше 10% за сортністю	не конфіскується	виконує заходи	доведено не виконує заходів	виконує заходи	доведено не виконує

Штрафи нараховуються за незаконну деревину незалежно від рішення про її конфіскацію. Штрафи стягуються з учасників торговельних відносин, виділених у таблиці сірим фоном.

3.3. КОНТРОЛЬ ДОТРИМАННЯ УМОВ ЗАКОННОСТІ НА СКЛАДІ ПРОДАВЦЯ

Контроль дотримання умов законності	Конфіскація незаконної деревини	Характер відповідальності та санкції до продавця	
		свідомо залучений	доведено свідомо
Різниця більше 10% за об'ємом	не конфіскується	свідомо залучений	
Різниця менше 10% за об'ємом	не конфіскується	не виконує заходів	доведено свідомо
Різниця більше 25% за сортністю	не конфіскується	свідомо залучений	
Різниця 10–25% за сортністю	не конфіскується	не виконує заходів	доведено свідомо
Різниця менше 10% за сортністю	не конфіскується	виконує заходи	доведено не виконує

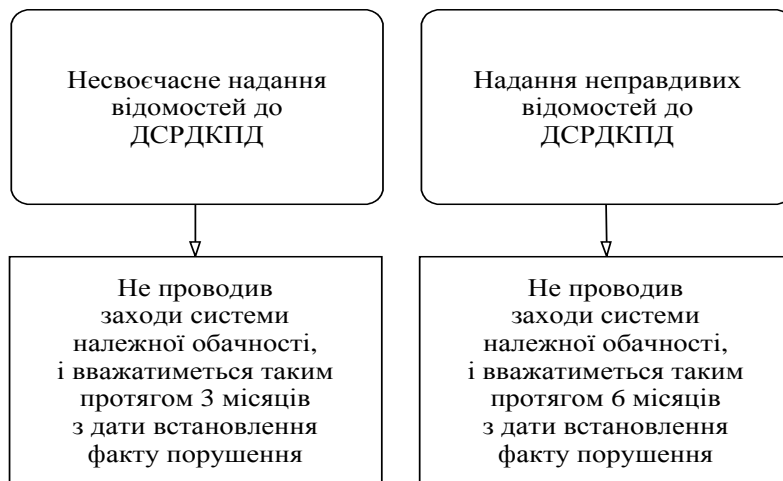
3.4. КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОДАВЦІВ У РАЗІ ВІЯВЛЕННЯ ПОРУШЕННЯ УМОВ ЗАКОННОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ДЕРЕВИНИ

Групи умов дотримання законності походження деревини	Класифікація продавців		
	Несвідомо залучений до обігу незаконної деревини		Свідомо залучений
	Проводить заходи СНО	Не проводить заходи СНО	
Документи, що підтверджують умови законності походження, або гарантії законності	Наявні	Наявні	Відсутні
Реєстрація договорів у державній системі	Так	Ні	Ні
Акти перевірок системи належної обачності	Наявні	Відсутні	Відсутні або фіктивні
Кредитна система обліку	Впроваджена	Не впроваджена	Не впроваджена

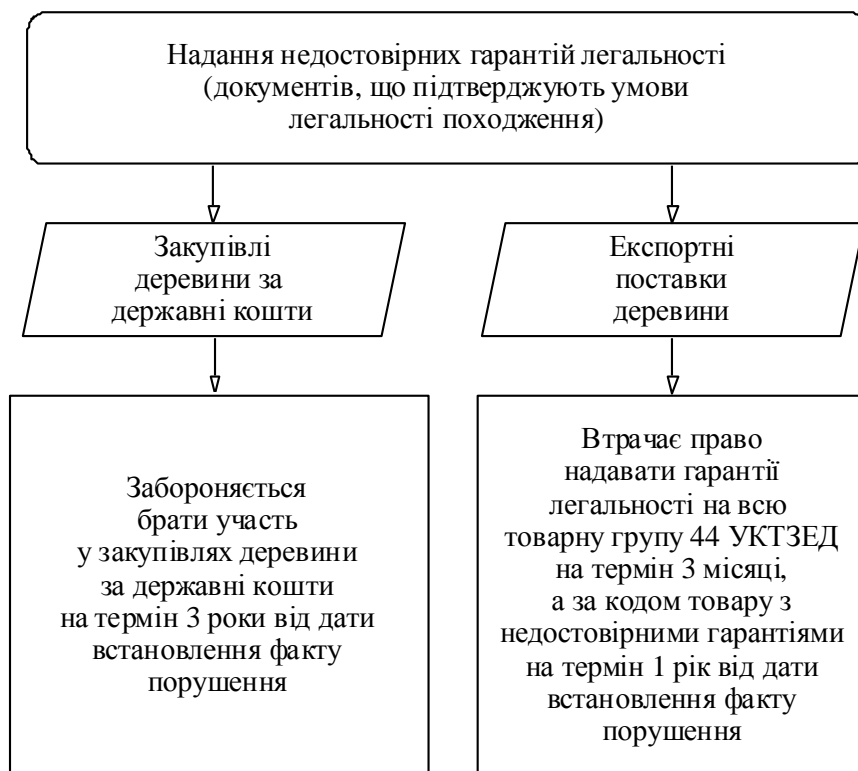
3.5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОКУПЦІВ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРИ НАДАННІ ГАРАНТІЙ ЗАКОННОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ДЕРЕВИНИ

Умови дотримання законності походження деревини		Відповідальність покупців	
		Заходи системи належної обачності	Термін збереження статусу продавця
Надання відомостей до Державної системи реєстрації купівлі-продажу деревини	Несвоечасне надання	Не проводив	Протягом 3 місяців від дати встановлення факту порушення
	Неправдиві відомості	Не проводив	Протягом 6 місяців від дати встановлення факту порушення

3.6. Відповідальність ПРОДАВЦІВ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРИ НАДАННІ ГАРАНТІЙ ЗАКОННОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ДЕРЕВИНИ

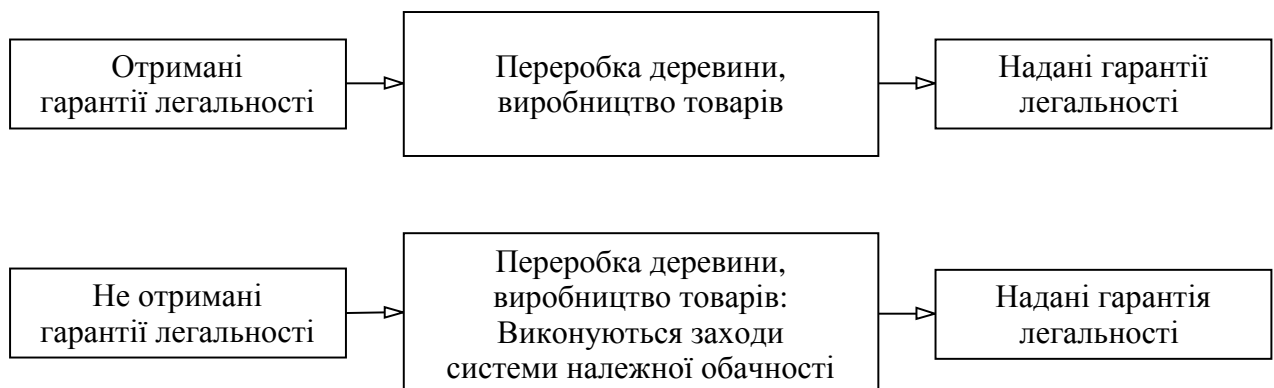
Умови дотримання законності походження деревини	Відповідальність продавців	
	Закупівлі деревини за державні кошти	Експортні поставки деревини
Надання недостовірних документів	Заборається брати участь на термін 3 роки	Втрачає право надавати гарантії законності
		На всю товарну групу 44 УКТЗЕД на термін 3 місяці
		За кодом товарів з недостовірними гарантіями на термін 1 рік

3.7. Надання ГАРАНТІЙ ЗАКОННОСТІ ПЕРЕРОБНИКАМИ ДЕРЕВИНИ ПРИ ОТРИМАННІ ПІДТВЕРДЖЕННЯ УМОВ ЗАКОННОСТІ ПОХОДЖЕННЯ СИРОВИНИ

3.8. Надання ГАРАНТІЙ ЗАКОННОСТІ ПЕРЕРОБНИКАМИ ДЕРЕВИНИ ПРИ ОТРИМАННІ ГАРАНТІЙ ЗАКОННОСТІ ПОХОДЖЕННЯ СИРОВИНИ

3.9. Відповідальність за участь в обігу деревини незаконного походження

Форма залучення до обігу деревини незаконного походження	Виконання заходів системи належної обачності	Випадок скоєння порушення	Розмір штрафу, вартість незаконної деревини	Втрата прав підтвердження умов чи надання гарантій законності	Конфіскація деревини
Несвідомо залучені	Виконують	Вперше	1-кратна	1 місяць	Не конфіскується
		Удруге	1-кратна	3 місяць	
		Втретє	Не виконують заходи належної обачності		
	Не виконують	Вперше	2-кратна	6 місяців	Не конфіскується
		Удруге	3-кратна	6 місяців	
		Втретє	Свідомо залучені		
Свідомо залучені		Вперше	5-кратна	1 рік	Може конфіскуватися
		Удруге	7-кратна	1 рік	
		Наступні	10-кратна	1 рік	

4. FAQ до проекту закону «Про забезпечення законності походження деревини та виробів з неї»

Які основні ідеї проекту закону? Проект закону вводить поняття законності походження деревини, що раніше не був визначений законодавством. Для забезпечення законності походження деревини пропонується розробити та впровадити анонімну електронну систему обліку договорів купівлі-продажу деревини, запровадити кредитну систему обліку деревини на деревообробних підприємствах, диференціювати відповідальність покупців деревини залежно від рівня свідомого залучення до обігу незаконної деревини та виконання заходів системи належної обачності.

Які основні умови та принципи забезпечення законності? Основний принцип забезпечення законності полягає у запровадженні заявної системи надання гарантій законності продавцями. Відповідно до правдивості в наданні гарантій законності залежить міра матеріальної відповідальності продавців. Основною умовою забезпечення законності є здійснення покупцями заходів власних систем належної обачності. Залежно від ефективності їх виконання залежить міра відповідальності продавців.

Які основні стимули для забезпечення законності походження та обігу деревини в межах держави? Це надання гарантій законності при державних закупівлях деревини та експорті деревини.

Що таке «деревина невстановленого походження»? Термін «деревина невстановленого походження» вживається до лісоматеріалів необроблених, для яких обов'язковою умовою забезпечення законності є збереження інформації про місце заготівлі деревини.

Чи вживається термін «партія деревини» до штабелів лісопродукції на складі підприємства? Ні, штабель не призначений для одночасного приймання чи відвантаження і не перевозитиметься за одним транспортним документом. Тому «партія деревини» вживається лише при проведенні транспортних операцій з деревиною.

Скільки років повинні зберігатися первинні документи на деревину? Початкові документи, що засвідчують купівлю-продаж деревини (договір купівлі-продажу, закупівельний акт, накладна, товарно-транспортна накладна) мають зберігатися протягом 5 років. Термін встановлений за аналогією з положенням Регуляції ЄС, що б дозволяло у разі необхідності встановити поставників лісопродукції по всій довжині ланцюга поставок.

Чи обов'язкове надання продавцями гарантій законності? Ні, це не обов'язок, а право продавця. Наприклад, якщо у продавця деревини не збереглися документи на розпилювання лісоматеріалів чи втрачені за давністю часу документи на пиломатеріали. Саме для запобігання відмовам у наданні гарантій законності передбачена вимога збереження оригіналів початкових документів протягом п'ятирічного терміну.

Що робити покупцям, якщо продавці не надають гарантій законності? Проектом закону передбачено право покупця вимагати надання гарантій законності, а у разі відмови проводити контрольні перевірки походження деревини самостійно або із залученням третіх сторін.

За якою схемою проводитимуться контрольні перевірки продавців? Проектом закону не передбачено розробки єдиної схеми проведення контрольних перевірок. З одного боку, це обумовлено складністю розробки об'єктивної шкали оцінки. З іншого боку, результати перевірок та їх інтерпретація відносяться до відповідальності покупця, а схема їх проведення розглядається як складова системи належної обачності покупця. Очікується, що такий підхід дозволить виокремити «кращі практики» систем належної обачності, які в майбутньому можуть бути рекомендовані для використання продавцями. При цьому результати перевірки не звільняють покупців від відповідальності у разі виявлення чи доведення випадків обігу незаконної деревини.

У якій формі надаються гарантії законності? Гарантії законності зазначаються у договорі купівлі-продажу деревини на весь об'єм поставки, передбачений договором. Номери реєстрації у єдиній державній системі обліку деревини вказуються на кожен партію у специфікації-накладній на товар.

Чи потрібно переносити гарантії законності поставника на кожний окремий виріб чи партію товару? Якщо інформацію про місце заготівлі можна перенести завдяки впровадженню кредитної системи, то гарантію поставника – ні. Тому виробники можуть надавати загальну гарантію законності на свої вироби.

Навіщо запроваджується кредитна система? Кредитна система впроваджується для збереження інформації про місце заготівлі деревини до моменту переробки лісоматеріалів необроблених.

В якій формі надаються підтвердження умов чи гарантії законності походження деревини при державних закупівлях та експорті деревини? Підтвердження умов законності походження деревини надаються шляхом надання оригіналів необхідних документів на партію деревини. Гарантії законності походження надаються у тексті договорів, тому при отриманні сертифіката походження деревини з метою здійснення експортних операцій доцільно оформляти гарантії законності у вигляді окремих додатків до договорів, завірених сторонами угоди.